

Reconstruction, validation, and standardization of the extended objective Measure of Ego Identity Status-2 (EOM-EIS-2) and preparing its short form in Iranian society

Mohammad Solgi¹, Bahram Saleh Sedgh Pour²

1-Assistant Professor, Department of Psychology, Jahad Daneshgahi - Academic Center for Education, Culture & Research (ACECR), Tehran, Iran (Corresponding Author). E-mail: solgy204@yahoo.com

2- Associate Professor, Department of Psychology, Shahid Rajaee Teacher Training University, Tehran, Iran.

Received: 30/10/2020

Accepted: 19/01/2021

Abstract

Introduction: An appropriate tool for measuring personal identity has already been developed by Adams et al but, it is not yet clear to what extent this tool and its items are in line with the requirements of Iranian culture.

Aim: This study aimed to reconstruct, validation and standardization of the extended objective measure of ego Identity Status-2 (EOM-EIS-2) and preparing its short form in Iranian society.

Method: The study population consisted of 524 students of Tehran state-run universities and was selected by cluster random sampling method. Item analysis such as item discrimination and loop, construct validation (factor analysis) and reliability analysis (Cronbach Alpha) were utilized.

Results: During the factor analysis, 8 factors were identified, 6 of which were consistent with the concepts of Identity status. Reliability assessment by computing Cronbach's alpha coefficient for each of the 4 Identity statuses and for the instrument were above 0.7 and 0.886 respectively. During the validation process, 15 questions were removed due to the reduction of validity evidence. Finally, taking into 6 omitted questions during the reliability analysis process (due to the reduction of reliability evidence); the number of omitted questions reached 21 and a shortened Iranian questionnaire with 43 items was prepared and presented.

Conclusion: It can be concluded Persian version of Measure of Ego Identity Status-2 (EOM-EIS-2) in Iranian culture possesses an appropriate validity and reliability. Also, the factors obtained from the factor analysis and the short form presented can adequately measure the Identity statuses.

Keywords: Personal identity, Identity status, Standardization, Short-form, Iranian version

How to cite this article : Solgi M, Saleh Sedgh Pour B. Reconstruction, validation, and standardization of the extended objective Measure of Ego Identity Status-2 (EOM-EIS-2) and preparing its short form in Iranian society. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2021; 7 (6): 140-151 .URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1144-en.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

باز ساخت، رواسازی، پایاسازی و هنجاریابی پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی هویت من (EOM- EIS-2) و تهیه فرم کوتاه آن در جامعه ایرانی

محمد سلگی^۱، بهرام صالح صدق پور^۲

۱. استادیار، گروه روانشناسی، جهاد دانشگاهی، تهران، ایران (مولف مسئول). ایمیل: Solgy2042@yahoo.com

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۱۰/۳۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۸/۰۹

چکیده

مقدمه: برای سنجش هویت فردی قبلاً ابزاری مناسب توسط آدامز و همکاران تهیه شده است اما هنوز مشخص نیست که این ابزار و آیت‌های مطرح شده در آن تا چه اندازه با مقتضیات فرهنگ ایرانی همخوان است و قابلیت کاربست دارد.

هدف: مطالعه حاضر با هدف بازساخت، رواسازی، پایاسازی و هنجاریابی آزمون هویت فردی مشهور به پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی هویت من و تهیه فرم کوتاه از این پرسشنامه انجام گرفته است.

روش: شرکت کنندگان این پژوهش ۵۲۴ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های دولتی شهر تهران بودند که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. برای تحلیل گویه‌ها (ضرب تمیز و روش لوپ)، برای روایی سازه (تحلیل عاملی با روش تحلیل عاملی اکتشافی) و برای اعتبار نیز (محاسبه ضریب آلفای کرونباخ) مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها: طی فرایند تحلیل عاملی ۸ عامل شناسایی گردید که ۶ عامل با مفاهیم پایگاه‌های هویت مطابقت داشتند. در بررسی پایایی سوالات آزمون، برای هر یک از ۴ پایگاه ضریب آلفای بالای ۰/۷ و همچنین برای کل آزمون ضریب آلفای ۰/۸۸۶ بدست آمد. طی فرایند رواسازی نیز تعداد ۱۵ سوال به دلیل کاهش شواهد روایی حذف گردید که با احتساب ۶ سوال حذف شده در جریان فرایند پایاسازی (به دلیل کاهش شواهد پایایی)، تعداد سوالات حذف شده به ۲۱ عدد رسید و پرسشنامه کوتاه شده ایرانی با ۴۳ گویه تنظیم و ارائه گردید.

نتیجه‌گیری: در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که این پرسشنامه از پایایی و روایی مناسبی در فرهنگ ایرانی برخوردار است و عوامل بدست آمده از تحلیل عاملی و فرم کوتاه ارائه شده می‌تواند پایگاه هویتی آزمودنی را به گونه‌ای مناسب اندازه‌گیری کند.

کلیدواژه‌ها: هویت فردی، پایگاه هویت، هنجارسازی، فرم کوتاه، نسخه ایرانی

مقدمه

مفهوم هویت^۱ اساساً به درک و فهم افراد از خودشان به عنوان یک وجود مشخص و متمایز اشاره دارد (واترل^۲، ۲۰۱۰). هویت شیوه‌ای است که فرد، خودش را تعریف می‌کند و باز می‌شناسد (اولسون^۳، ۲۰۰۲)؛ بنابراین، هم شناخت خویش است و هم معرفی خود به دیگران (شلنکر^۴، ۲۰۱۲) به عبارتی هر آنچه ما را از دیگران متمایز می‌سازد، هویت ماست. با این تعریف می‌توان سطوح و ابعاد مختلف هویت را از هم بازشناخت (رنجبر، ۱۳۸۵). در باب انواع، مراتب و لایه‌های هویت، نظرات و دیدگاه‌های عدیده‌ای ابراز شده است. اما در بین کثرت دیدگاه‌ها، طبقه‌بندی هویت به ۲ مرتبه یا لایه فردی و اجتماعی دارای بیشترین طرفداران و قائلان است. در طی دهه‌های اخیر با طرح مباحث مطروحه مارسیا^۵ (۱۹۶۶) و به دنبال طرح مباحث سبک‌ها و پایگاه‌های هویت از سوی روانشناسان و تهیه و هنجاریابی آزمون‌های ذریبط، انرژی تازه‌ای به حوزه مطالعات مربوط به هویت شخصی وارد شده است. همان گونه که اشاره شد اگر چه زمینه اصلی بحث در مورد هویت در حوزه روانشناسی اجتماعی قرار می‌گیرد اما به دلیل وسعت و اهمیت بحث محققان رشته‌های مختلف به بررسی و سنجش این مفهوم پرداخته‌اند. تعاریف متعددی از مفهوم خود به شکل کلی و مفهوم هویت به شکل اختصاصی‌تر وجود دارد و این تعاریف فقط مختص به دانشمندان علوم رفتاری نیست بلکه فیلسوفان، متکلمان، رمان نویسان و دانشمندان علوم اعصاب، نظریه‌ها و پرسش‌های متعددی را در این راستا مطرح ساخته‌اند

(دان، مک آدامز و کاکس^۶، ۲۰۱۰). می‌توان گفت که واژه هویت دارای دو معنای اصلی است: معنای اول آن بیانگر مفهوم تشابه مطلق است و معنای دوم آن به معنای تمایز است که به مرور زمان سازگاری و تداوم را فرض می‌گیرد. بنابراین مفهوم هویت - به معنای اصطلاحی آن - میان اشیا و افراد دو نسبت محتمل را برقرار می‌سازد؛ از یک طرف شباهت و از طرف دیگر تفاوت (توپلویسکا و همکاران^۷، ۲۰۱۸). در تعریفی دیگر گفته می‌شود هویت شناختن و شناساندن است و این دو وجه دارد: یکی شناخت خود در ارتباط با چیزی و دیگری شناساندن خود براساس آن چیز به دیگران. لذا تعریفی که فرد از خود و اولین آگاهی که از خود پیدا می‌کند هویت می‌نامند. بنابراین هویت هم شناختن خویش است، هم معرفی خود به دیگران (احمدی، ۱۳۸۳). در این میان هویت فردی تعریف فرد از خود با تأکید بر تفاوتش از دیگران است. هویت فردی علی‌رغم ثبات نسبی دارای پویایی است و در طول زمان تغییر می‌کند. مارسیا (۱۹۶۶) معتقد است هویت می‌تواند به عنوان ساختار خود در نظر گرفته شود؛ که عبارت است از یک سازمان پویا، خود ساخته و درونی از کشاننده‌ها، توانایی‌ها، باورها و تاریخچه فردی. تحول این ساختار زمانی است که افراد نسبت به یگانگی‌شان و شباهتشان با دیگران و نقاط ضعف و قوت خود در روش‌هایی که در جهان اتخاذ می‌کنند آگاه‌تر باشند و تکیه بیشتری بر منافع بیرونی برای ارزشیابی خود داشته باشند (به نقل از سلگی، ۱۳۸۹). این هویت همانند سایر انواع هویت مرکب، چندگانه، آمیخته و نسبی بوده و پیوسته در حال بازسازی و تحول است و همراه با تغییر نیازهای بیولوژیکی و روانشناختی و همچنین تغییر شرایط

¹ - Identity² - Wetherell M³ - Olson ET⁴ - Schlenker BR⁵ - Marcia JE⁶ - DAN P, McADAMS and KEITH S. COX⁷ - Topolewska-Siedzik E & Ciecuch J

زندگی فرآیند هویت فردی نیز تحت تاثیر قرار می‌گیرد (کروگر و مک لین^۱، ۲۰۱۵). نظریه‌های متعددی در خصوص سنجش هویت فردی مطرح شده‌اند اما از میان این نظریات چارچوب مفهومی پژوهش حاضر بیشتر بر اساس نظریات و مدل‌هایی خواهد بود که در جهت عینی سازی و سنجش این مفهوم موفقیت‌های قابل توجهی داشته‌اند که از میان آن‌ها می‌توان به مدل مارسیا بر مبنای نظریه اریکسون و در نهایت ابزار استاندارد شده آدامز و همکاران اشاره کرد. مارسیا (۱۹۶۶) با الهام از نظریه اریکسون چهار نوع هویت طرح کرد که لزوماً مراحل متوالی یک زنجیره رشدی نیستند ولی در عین حال ماهیت ثابتی نداشته و ممکن است بتدریج دگرگون شوند. ابعاد اصلی هویت فردی عبارتند از الف) کشف^۲ (کشف گزینه‌ها و ارزش‌های شخصی)، ب) تعهد^۳ (سرمایه‌گذاری شخصی جهت رسیدن به هویت مورد نظر) مارسیا بر اساس فرایند کاوشگری و تعهد، چهار پایگاه را برای هویت مشخص نموده است که هر یک؛ میزان کاوشگری و تعهد را نشان می‌دهد. این چهار منزلت (پایگاه) هویتی عبارتند از: هویت موفق (هویت پیشرفت)^۴، هویت زودرس^۵، هویت معلق^۶ و هویت سرگردان^۷.

امتیازی که مدل مارسیا در مقایسه با سایر نظریه‌های ارائه شده دارد، مشخص کردن سطوح قوت «من» و نیز امکان تمایز منزلت هویتی بهنجار از نابهنجار است (رحیمی‌نژاد، ۱۳۷۹، نقل از سلگی، ۱۳۸۹) بر مبنای نظریه مطرح شده توسط مارسیا و همکاران مناسبترین ابزار برای این مقصود

توسط آدامز و همکاران (۱۹۹۶) تهیه شده است؛ اما نکته‌ای که در این رابطه قابل توجه است این است که هویت شخصی هر کس به شدت تحت تاثیر محیط و شرایط فرهنگی اوست. چنانکه گیدنز یادآور می‌شود محتوای هویت شخصی مانند دیگر عرصه‌های وجودی، از نظر اجتماعی و فرهنگی متغیر است. برای مثال نام شخص، نخستین عنصر زندگینامه اوست. آداب و رسوم، نام‌گذاری اجتماعی، اینکه نام افراد تا چه حد معرف روابط خونی و خویشاوندی آن‌ها است، همه بر حسب فرهنگ‌های مختلف تغییر می‌کنند (نقل از دان و همکاران، ۲۰۱۰). بر همین اساس پژوهشگران حوزه هویت معتقدند که ابزارهای سنجش هویت حتماً باید مولفه‌های اختصاصی هر فرهنگ را کاوش کنند و در فرهنگ محل سنجش مشخصه‌های روانسنجی آن‌ها مورد بررسی قرار گرفته و مدل‌های بومی این ابزارها نیز در صورت امکان طراحی شوند. از آنجا که تا کنون فرم کوتاه این ابزار در جامعه ایرانی طراحی و هنجاریابی نشده است؛ محققان این پژوهش مناسب دیدند به جای ساخت ابزار جدید، ضمن اجرای پرسشنامه آدامز، ایرادات احتمالی آن را شناسایی کرده و در صورت امکان سوالات نامطلوب، غیر قابل فهم و غیر مرتبط با فرهنگ ایرانی آن را اصلاح نمایند و علاوه بر ارائه نسخه کوتاه شده این فرم مشخصه‌های روانسنجی آن را در جامعه ایرانی مورد بررسی قرار دهند.

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است. از حیث نوع گردآوری اطلاعات پیمایشی و از نظر روش شناسی، از جمله مطالعات آزمون سازی به حساب می‌آید که در

^۱- Kroger J, McLean KC

^۲- Exploration

^۳- Commitment

^۴- Identity achieved

^۵- Identity foreclosure

^۶- Moratorium

^۷- Identity diffusion

قلب کلی یک طرح پژوهشی توصیفی انجام گرفته است. این پژوهش در پی ساختن فرم کوتاه پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی هویت من و همچنین سنجش مشخصه‌های روانسنجی آن در جامعه ایرانی است. نظر به وجود پاره‌ای ایرادات در سوالات پرسشنامه مورد اشاره، این پژوهش درصدد بوده است ضمن حذف سوالات نامناسب، فرم کوتاه‌تر (که قابلیت استفاده بهتر و سریعتر را دارد) تهیه نماید. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه‌های سراسری (دولتی) تهران می‌باشد. با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، یک نمونه ۶۰۰ نفری از دانشگاه‌ها انتخاب و پرسشنامه روی آن‌ها اجرا و در نهایت ۵۲۴ پرسشنامه جمع‌آوری گردید. در مراحل اجرای پژوهش معیارهای اخلاق پژوهش از جمله اخذ رضایت آگاهانه شرکت کنندگان و محرمانگی اطلاعات آن‌ها رعایت شد. همچنین به منظور ارزیابی این مقیاس، ۴ روش به کار گرفته شد: تحلیل گویه‌ها، پایاسازی، رواسازی و هنجاریابی.

ابزار

پرسشنامه هویت فردی آدامز^۱ (EOM-EIS-2): این پرسشنامه دارای ۶۴ گویه می‌باشد که بر مبنای درجه‌بندی لیکرت^۲ و به صورت ۶ درجه‌ای به گویه‌ها پاسخ داده می‌شود. پرسشنامه سنجش عینی هویت من در سال ۱۹۷۹ توسط آدامز^۳، شی^۴ و فیچ^۵ برای سنجش چهار پایگاه هویتی سردرگم، زودرس، معوق و موفق در سه حیطه شغل، سیاست و مذهب ساخته شد. تعداد سوالات این پرسشنامه با توجه به طراحی ۲ سوال در هر حیطه و جمعاً

۶ سوال برای هر پایگاه هویتی شامل ۲۴ سوال برای پرسشنامه سنجش عینی هویت بود (آدامز و همکاران، ۱۹۸۹، نقل از سلگی، ۱۳۸۹). در سال ۱۹۸۴ گراته و انت^۶ و انت^۶ و آدامز با تفکیک جنبه عقیدتی و بین فردی، با توسعه پرسشنامه سنجش عینی پایگاه هویت من، اولین پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی پایگاه هویت من (EOM-EIS-1) را ساختند. این پرسشنامه در بخش عقیدتی، چهار محتوای شغل، سیاست، فلسفه زندگی و مذهب را (با در نظر گرفتن ۲ سوال برای هر یک از چهار محتوا و جمعاً ۸ سوال برای هر پایگاه هویتی) شامل می‌شود. با توجه به ۴ پایگاه هویتی که برای هر پایگاه هویتی ۸ سوال در نظر گرفته شده است در مجموع ۳۲ سوال به بخش عقیدتی هویت اختصاص یافته است. در بخش هویت بین فردی نیز چهار حیطه نقش جنسی، انتخاب دوست، تفریح و وعده ملاقات با جنس مخالف در نظر گرفته شده است. تعداد سوالات این بخش نیز مانند بخش عقیدتی ۳۲ سوال و در کل، پرسشنامه دارای ۶۴ سوال است (آدامز و همکاران، ۱۹۸۹، نقل از سلگی، ۱۳۸۹).

در سال ۱۹۸۶ آدامز و بنیون^۷ با اصلاح پرسشنامه (EOM-EIS-1) خصوصاً در بخش بین فردی، دومین پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی پایگاه هویت من (EOM-EIS-2) را با حفظ همان ساختار و با همان ۶۴ سوال مورد اصلاح قرار دادند (آدامز و همکاران، ۱۹۸۹، نقل از سلگی، ۱۳۸۹). کاربرد این پرسشنامه در ۳۷ کشور گزارش شده است. آدامز و همکاران، اعتبار و پایایی پرسشنامه را در حد قابل قبولی گزارش کرده‌اند. در مطالعه پایایی پرسشنامه، ضریب آلفای کرونباخ (اجرا

^۱ - Extended objective measure of ego identity states

^۲ - Likert, s Scale

^۳ - Adams

^۴ - Shea

^۵ - Fitch

^۶ - Gratevant

^۷ - Bennion

شده روی ۶۳۸ نفر از دانشجویان زن و مرد در دو مقیاس عقیدتی و بین فردی) از ۰/۵۹ تا ۰/۸۱ به دست آمد. ضریب پایایی آزمون- آزمون مجدد محاسبه شده از سوی گراشه وونت و آدامز در سال ۱۹۸۴ از ۰/۵۹ تا ۰/۸۲ گزارش شده است. در مطالعه بنیون و آدامز (۱۹۸۶) ضریب آلفای مقیاس‌های بین فردی ۰/۵۸ بود؛ در حالی که در گروه ایرانی این ضریب از ۰/۶۰ تا ۰/۸۱ به دست آمد (غضنفری، ۱۳۸۲). آدامز و همکاران (۱۹۸۹) پنج نوع اعتبار را در مورد پرسشنامه (EOM-EIS-1) و (EOM-EIS-2) مورد بررسی قرار داده‌اند که عبارتند از پیشین، همزمان و دو نوع اعتبار سازه شامل: اعتبار تحلیل عاملی، همگرا و واگرا.

یافته‌ها

تحلیل گویه‌ها

برای تحلیل گویه‌ها از دو روش ضریب تمیز و روش هماهنگی درونی سوالات استفاده شد. به منظور بررسی ضریب تمیز لازم است میزان همبستگی هر گویه با نمره کل آزمون بدست آید. در بررسی ضریب تمیز سوالات این آزمون، معلوم شد سوالات: ۲، ۱۰، ۱۳، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۴۰، ۴۲، ۴۵، ۴۹، ۵۱، ۶۰ دارای ضریب تمیز منفی و یا ضریب تمیز تصادفی می‌باشند. همچنین در روش هماهنگی درونی سوالات، ضریب پایایی کل گویه‌ها محاسبه می‌شود. نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد با حذف گویه‌های: ۲، ۱۰، ۱۵، ۱۸، ۲۰، ۲۲، ۳۳، ۳۶، ۴۰، ۴۲، ۴۹، ۵۱ ضریب پایایی بقیه گویه‌ها افزایش یافته است. بنابراین، با عنایت به این نکات، سوالات: ۲، ۸، ۱۰، ۱۶، ۳۲، ۴۰ به دلیل مشکل در ضریب تمیز و روش هماهنگی درونی سوالات حذف شدند. نتایج تحلیل گویه‌ها در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱ نتایج حاصل از محاسبه ضریب تمیز و روش هماهنگی درونی سوالات کل سوالات آزمون

شماره گویه	ضریب همبستگی هر گویه با جمع گویه‌های دیگر (ضریب تمیز)	میزان پایایی بقیه گویه‌ها در صورت حذف هر گویه (روش هماهنگی درونی سوالات)	شماره گویه	ضریب همبستگی هر گویه با جمع گویه‌های دیگر (ضریب تمیز)	میزان پایایی بقیه گویه‌ها در صورت حذف هر گویه (روش هماهنگی درونی سوالات)
۱	۰/۲۴۴	۰/۸۹۰	۳۳	۰/۱۲۹	۰/۸۹۱
۲	۰/۷۲	۰/۸۹۲	۳۴	۰/۳۳۲	۰/۸۸۹
۳	۰/۴۴۳	۰/۸۸۷	۳۵	۰/۱۷۱	۰/۸۹۰
۴	۰/۳۵۱	۰/۸۸۸	۳۶	۰/۱۱۰	۰/۸۹۱
۵	۰/۲۸۹	۰/۸۸۹	۳۷	۰/۵۶۷	۰/۸۸۶
۶	۰/۳۲۰	۰/۸۸۹	۳۸	۰/۶۲۵	۰/۸۸۶
۷	۰/۱۹۷	۰/۸۹۰	۳۹	۰/۵۳۰	۰/۸۸۷
۸	۰/۲۶۶	۰/۸۸۹	۴۰	۰/۱۵۱	۰/۸۹۱
۹	۰/۲۷۷	۰/۸۸۹	۴۱	۰/۶۰۵	۰/۸۸۶
۱۰	۰/۱۴۷	۰/۸۹۱	۴۲	۰/۰۱۰	۰/۸۹۲
۱۱	۰/۲۲۲	۰/۸۹۰	۴۳	۰/۲۴۶	۰/۸۹۰
۱۲	۰/۳۲۷	۰/۸۸۹	۴۴	۰/۵۶۱	۰/۸۸۶

شماره گویه	ضریب همبستگی هر گویه با جمع گویه‌های دیگر (ضریب تمیز)	میزان پایایی بقیه گویه‌ها در صورت حذف هر گویه (روش هماهنگی درونی سوالات)	شماره گویه	ضریب همبستگی هر گویه با جمع گویه‌های دیگر (ضریب تمیز)	میزان پایایی بقیه گویه‌ها در صورت حذف هر گویه (روش هماهنگی درونی سوالات)
۱۳	۰/۱۶۴	۰/۸۹۰	۴۵	۰/۱۶۰	۰/۸۹۰
۱۴	۰/۲۵۴	۰/۸۹۰	۴۶	۰/۲۴۹	۰/۸۸۹
۱۵	۰/۱۰۳	۰/۸۹۱	۴۷	۰/۳۶۲	۰/۸۸۸
۱۶	۰/۲۲۲	۰/۸۹۰	۴۸	۰/۳۷۱	۰/۸۸۸
۱۷	۰/۵۲۷	۰/۸۸۷	۴۹	۰/۱۰۰	۰/۸۹۱
۱۸	-۰/۰۰۲	۰/۸۹۲	۵۰	۰/۴۶۵	۰/۸۸۷
۱۹	۰/۲۸۸	۰/۸۸۹	۵۱	۰/۱۳۵	۰/۸۹۱
۲۰	۰/۱۵۲	۰/۸۹۱	۵۲	۰/۳۷۷	۰/۸۸۸
۲۱	۰/۳۹۰	۰/۸۸۸	۵۳	۰/۴۲۵	۰/۸۸۸
۲۲	۰/۱۲۳	۰/۸۹۱	۵۴	۰/۴۷۱	۰/۸۸۷
۲۳	۰/۴۰۸	۰/۸۸۸	۵۵	۰/۲۰۱	۰/۸۹۰
۲۴	۰/۴۴۳	۰/۸۸۷	۵۶	۰/۲۷۱	۰/۸۸۹
۲۵	۰/۵۱۰	۰/۸۸۷	۵۷	۰/۳۸۰	۰/۸۸۸
۲۶	۰/۳۶۴	۰/۸۸۸	۵۸	۰/۴۷۹	۰/۸۸۷
۲۷	۰/۵۷۹	۰/۸۸۶	۵۹	۰/۴۰۴	۰/۸۸۸
۲۸	۰/۵۱۰	۰/۸۸۷	۶۰	۰/۱۸۴	۰/۸۹۰
۲۹	۰/۴۳۶	۰/۸۸۷	۶۱	۰/۳۸۱	۰/۸۸۸
۳۰	۰/۲۶۲	۰/۸۸۹	۶۲	۰/۵۶۳	۰/۸۸۶
۳۱	۰/۲۴۴	۰/۸۹۰	۶۳	۰/۵۳۱	۰/۸۸۶
۳۲	۰/۲۰۵	۰/۸۹۰	۶۴	۰/۵۹۰	۰/۸۸۶

رواسازی

به منظور رواسازی پرسشنامه حاضر، از روایی‌سازه^۱ استفاده شد. برای مشخص کردن این مطلب که مجموعه مواد تشکیل دهنده پرسشنامه از چند عامل مهم و معنادار اشباع شده است، تحلیل عامل اکتشافی^۲ از طریق تحلیل مولفه‌های اصلی^۳ و چرخش وریمکس^۴ استفاده شده است. نظر به اینکه پرسشنامه آدامز از ۶۴ سوال تشکیل

شده است و با عنایت به حذف ۶ سوال در مطالعات تحلیل گویه (به دلیل نافهم بودن این ۶ سوال، برای پاسخگوی ایرانی)، پرسشنامه حاضر همان پرسشنامه آدامز نخواهد بود، لذا به جای تحلیل عامل تاییدی، از تحلیل عامل اکتشافی استفاده گردید. در ابتدای فرایند رواسازی و با هدف تعیین کفایت نمونه منتخب جهت اجرای پروسه تحلیل عاملی، از آزمون کفایت نمونه برداری کایزر-می-یر-الکین (kmo) استفاده گردید. همچنین برای اینکه مشخص شود همبستگی بین مواد آزمون در

^۱- Construct Validity

^۲- Exploratory factor analysis

^۳- Principal component

^۴- Varimax rotation

جامعه، برابر صفر نیست از آزمون کرویت بارتلت استفاده شد. در پژوهش حاضر اندازه آن برابر با ۰/۸۷۷ بدست آمده است که میزان قابل قبولی است. همچنین آزمون کرویت بارتلت در سطح معناداری $P < 0/01$ معنادار است. این نشان دهنده آن است که می‌توان از تحلیل عامل اکتشافی استفاده کرد. اطلاعات مربوط به تحلیل عامل در جداول ۲ و ۳ آمده است.

جدول ۲ مجموع واریانس تبیین شده

عوامل	مجموع مجذورات انتقال یافته قبل از چرخش			مجموع مجذورات انتقال یافته بعد از چرخش		
	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل	درصد تراکمی	درصد واریانس	جمع کل
۱	۱۳/۵۶۴	۱۷/۸۷۳	۱۰/۳۶۶	۷/۸۶۷	۱۳/۵۶۴	۱۷/۸۷۳
۲	۱۹/۹۲۸	۱۱/۱۴۷	۶/۴۶۵	۳/۶۹۱	۶/۳۶۴	۲۹/۰۲
۳	۲۵/۲۶۴	۵/۶۸۹	۳/۳	۳/۰۹۵	۵/۳۳۶	۳۴/۷۰۹
۴	۳۰/۵۹۹	۴/۳۶۹	۲/۵۳۴	۳/۰۹۴	۵/۳۳۵	۳۹/۰۷۸
۵	۳۵/۶۲۱	۳/۶۶۴	۲/۱۲۵	۲/۹۱۳	۵/۰۲۲	۴۲/۷۴۳
۶	۴۰/۳۰۲	۳/۰۷۶	۱/۷۸۴	۲/۷۱۵	۴/۶۸۱	۴۵/۸۱۹
۷	۴۴/۲۷	۲/۶۵۹	۱/۵۴۲	۲/۳۰۲	۳/۹۶۸	۴۸/۴۷۸
۸	۴۷/۹۷۳	۲/۲۹۷	۱/۳۳۲	۲/۱۴۸	۳/۷۰۴	۵۰/۷۷۴
۹	۵۱/۵۱۸	۲/۲۰۵	۱/۲۷۹	۲/۰۵۶	۳/۵۴۵	۵۲/۹۸
۱۰	۵۴/۰۵۲	۲/۰۸۶	۱/۲۱	۱/۴۶۹	۲/۵۳۳	۵۵/۰۶۵
۱۱	۵۶/۵۵	۱/۹۵۱	۱/۱۳۲	۱/۴۴۹	۲/۴۹۸	۵۷/۰۱۶
۱۲	۵۸/۸۶۷	۱/۸۵۱	۱/۰۷۳	۱/۳۴۴	۲/۳۱۷	۵۸/۸۶۷

جدول ۳ بارهای عاملی پرسشنامه هویت فردی پس از چرخش

شماره گویه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	عامل ۵	عامل ۶	عامل ۷	عامل ۸
۳۷	۰/۷۷۶							
۳۹	۰/۷۵۸							
۳۸	۰/۷۵۳							
۶۴	۰/۷۲۲							
۲۷	۰/۷۲۰							
۶۳	۰/۷۱۹							
۴۴	۰/۶۶۷							
۶۲	۰/۶۶۴							
۳	۰/۶۴۶							
۲۸	۰/۶۴۰							
۲۴	۰/۶۳۳							
۴۱	۰/۶۲۷							
۲۱	۰/۶۱۴							

شماره گویه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	عامل ۵	عامل ۶	عامل ۷	عامل ۸
۱۷	۰/۵۵۶							
۵۸	۰/۵۳۹							
۳۵	۰/۷۳۴							
۵۱	۰/۷۱۸							
۶۰	۰/۶۹۵							
۵۵	۰/۶۷۹							
۱۵	۰/۴۴۲							
۱۴	۰/۷۱۵							
۵	۰/۵۹۹							
۵۳	۰/۵۶۲							
۶	۰/۵۴۳							
۵۴	۰/۵۳۳							
۲۹	۰/۵۰۴							
۶۱	۰/۵۰۳							
۱۲	۰/۳۷۰							
۷	۰/۷۵۵							
۱۹	۰/۶۹۵							
۳۱	-۰/۵۹۰							
۲۳	۰/۵۴۴							
۴	۰/۴۵۶							
۵۹	۰/۴۳۸							
۱	۰/۷۸۰							
۹	۰/۷۳۴							
۳۳	-۰/۶۴۹							
۴۹	-۰/۵۹۳							
۵۷	۰/۵۲۵							
۲۶	۰/۷۴۶							
۳۴	۰/۷۰۶							
۱۸	-۰/۶۱۵							
۴۲	-۰/۵۶۵							
۲۲	۰/۷۲۰							
۴۶	۰/۶۴۲							
۵۲	۰/۴۷۰							
۲۰	۰/۳۹۳							
۴۵	۰/۳۸۵							
۱۱	۰/۶۷۲							
۳۶	۰/۵۸۵							

شماره گویه	عامل ۱	عامل ۲	عامل ۳	عامل ۴	عامل ۵	عامل ۶	عامل ۷	عامل ۸
۴۳								۰/۴۸۹
۴۸								۰/۴۸۷

جدول ۴ ضریب پایایی پایگاه‌های هویت و ضریب پایایی کل

پرسشنامه	
پایگاه‌ها	ضریب آلفا
زودرس	۰/۹۱۴
موفق	۰/۷۷۳
معوق	۰/۷۶۳
سردرگم	۰/۷۴۵
کل آزمون	۰/۸۸۶

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول فوق می‌توان گفت که همه پایگاه‌ها و کل آزمون دارای پایایی بالاتر از ۰/۷ می‌باشد که نشان دهنده مناسب بودن میزان پایایی است.

هنجاریابی

به منظور هنجاریابی آزمون هویت فردی از روش هنجارسازی^۱ استفاده گردید زیرا میزان چولگی^۲ و یا کشیدگی^۳ خارج از حد مجاز بود.

جدول ۵ جدول هنجاریابی پرسشنامه

پایگاه‌ها	چولگی (Skewness)	کشیدگی (Kurtosis)
زودرس	*۰/۶۱۱	۰/۳۰۸
موفق	-۰/۳۳۳	۰/۲۱۸
معوق	۰/۲۸۶	۰/۲۶۷
سردرگم	*۰/۸۵۸	*۰/۷۹۲

بر این اساس تعداد سوالات از ۶۴ سوال به ۴۳ سوال تقلیل یافت که به شرح زیر در عوامل هشتگانه حاصله توزیع شده‌اند:

۱- عامل اول با تعداد ۱۵ سوال، شامل سوالات: ۳۷، ۳۹، ۳۸، ۶۴، ۲۷، ۶۳، ۴۴، ۶۲، ۳، ۲۸، ۲۴، ۴۱، ۲۱، ۱۷، ۵۸ (همخوان با پایگاه هویت زودرس)

۲- عامل دوم با تعداد ۵ سوال، شامل سوالات: ۳۵، ۵۱، ۶۰، ۵۵، ۱۵ (همخوان با پایگاه هویت موفق)

۳- عامل سوم با تعداد ۸ سوال؛ شامل سوالات: ۱۴، ۵، ۵۳، ۶، ۵۴، ۲۹، ۶۱، ۱۲ (همخوان با پایگاه هویت معوق)

۴- عامل چهارم با تعداد ۶ سوال؛ شامل سوالات: ۷، ۱۹، معکوس ۳۱، ۲۳، ۴ و ۵۹ (همخوان با پایگاه هویت سردرگم)

۵- عامل هفتم با تعداد ۵ سوال، شامل سوالات: ۲۲، ۴۶، ۵۲، ۲۰، ۴۵ (همخوان با پایگاه هویت موفق)

۶- عامل هشتم با تعداد ۴ سوال، شامل سوالات: ۱۱، ۳۶، ۴۳، ۴۸ (همخوان با پایگاه هویت معوق)

پایایی

پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ ابتدا برای هر پایگاه هویت و سپس کل پرسشنامه محاسبه شد. جدول شماره ۵ ضرائب پایایی پایگاه‌ها و ضریب پایایی کل پرسشنامه را نشان می‌دهد.

^۱ - Normalization

^۲ - Skewness

^۳ - Kurtosis

بحث

هدف از مطالعه حاضر ساخت، پایاسازی، رواسازی و هنجاریابی پرسشنامه هویت فردی، (فرم کوتاه) برای استفاده در ایران بود. به منظور پایاسازی و رواسازی این مقیاس از روش‌های مختلفی استفاده شد. ابتدا همه گویه‌های فرم بلند تحلیل شدند و ضریب تمیز و روش لوپ برای هر گویه در فرم بلند محاسبه شد که گویه‌های ۲، ۸، ۱۰، ۱۶، ۳۲، ۴۰ (۶ گویه) به دلیل وجود مشکل در ضریب تمیز و روش لوپ حذف شدند. بقیه گویه‌ها مناسب بودند که در محاسبات بعدی استفاده شدند. در رواسازی، از روش‌های روایی سازه استفاده شد. در روایی سازه، روش تحلیل عامل اکتشافی مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به نتایج تحلیل عامل، ۸ عامل شناسایی گردید که ۶ عامل آن با مفاهیم پایگاه‌های هویتی مطابقت داشتند که عبارتند از:

- عامل اول به طور کامل با پایگاه هویتی زودرس منطبق بود.

- عامل دوم با عنوان «توانایی انتخاب و مسئولیت‌پذیری» و عامل هفتم با عنوان «توانایی انتخاب و رضایت از زندگی»، جمعاً با پایگاه موفق همخوان است.

- عامل سوم با عنوان «تحول توانایی انتخاب» به همراه عامل هشتم با عنوان «جستجو و کاوش‌گری»، جمعاً با پایگاه معوق همخوان است.

- عامل چهارم به طور کامل با پایگاه هویتی سردرگم منطبق است.

- عامل پنجم با عنوان «عدم توانایی در انتخاب شغل» و عامل ششم با عنوان «عدم توانایی در انتخاب دین» متمرکز بر مشترکات یا عدم تفاوت می‌باشند. این در حالی است که در فرایند هویت فردی بر تفاوت‌ها تاکید

می‌شود. بنابراین عوامل پنجم و ششم در هویت فردی لحاظ نشده و از پرسشنامه فرم کوتاه نمونه ایرانی حذف گردیده‌اند.

- عامل هفتم با عنوان «توانایی انتخاب و رضایت از زندگی» با پایگاه هویت موفق همخوان است.

نهایتاً عامل هشتم با عنوان «جستجو و کاوش‌گری» با پایگاه هویت معوق همخوان است. با توجه به این اطلاعات، سوالات پایگاه‌های چهارگانه به عنوان سوالات نهایی انتخاب شده‌اند. و نهایتاً اینکه فرم کوتاه ایرانی پرسشنامه سنجش هویت فردی با ۴۳ گویه نهایی به پژوهشگران حوزه هویت فردی معرفی می‌گردد. از نقاط قوت پژوهش حاضر می‌توان به این نکته اشاره کرد که دانشگاه‌های دولتی شهر تهران تنوعی از دانشجویان اقوام و فرهنگ‌های مختلف را در بر گرفته؛ لذا به نظر می‌رسد انتخاب این شهر به عنوان جامعه آماری و محل نمونه‌گیری بازنمایی مناسبی از مقتضیات جامعه ایرانی و تکرر موجود باشد و قابلیت تعمیم نتایج را بالا ببرد. با عنایت به اینکه هویت فردی در ۳۷ کشور ترجمه و به کار گرفته شده است، خلاء آزمون‌ی در این حیطه سنجشی در کشور احساس می‌شد و حال که نسخه کوتاه فارسی این آزمون از ویژگی‌های روانسنجی مناسبی برخوردار است، توصیه می‌شود که پژوهشگران با انجام پژوهش‌های گسترده‌تر خلاء پژوهشی موجود در این حیطه را نیز مرتفع نمایند.

نتیجه‌گیری

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که این پرسشنامه در فرهنگ ایرانی از پایایی و روایی مناسبی برخوردار است و عوامل بدست آمده از تحلیل عامل می‌تواند پایگاه

- (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 99-115). New York: Springer.
- Olson ET. (2002). Personal Identity, in: *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Edward N. Zalta (ed.) available at: <http://plato.stanford.edu/entries/identity-personal>.
- Schlenker BR. (2012). Self-presentation. In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (2nd ed., pp. 542- 570). New York: Guilford.
- Solgi M. (2011). Investigating the Dimensions and Components of Individual and Social Identity and those Influencing the National Identity among Tehran University Student with Structural Equation Modeling. (In Persian)
- Topolewska-Siedzik E, Ciecuch J. (2018). Trajectories of Identity Formation Modes and Their Personality Context in Adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 47(4), 775–792.
- Vignoles V. (2017). Identity: Personal AND Social. *Oxford Handbook of Personality and Social Psychology* (2nd ed.)
- Wetherell M. (2010). The field of identity studies. In M. Wetherell & C. T. Mohanty (Eds.), *The Sage handbook of identities* (pp. 3- 26). London, England: Sage.

هویتی آزمودنی را به گونه‌ای مناسب اندازه‌گیری کند و نسخه کوتاه پیشنهادی توسط این پژوهش می‌تواند مبنای کار پژوهشگران داخلی در حوزه هویت فردی قرار گیرد.

سپاسگزاری

نویسنده‌گان مطالعه حاضر مراتب سپاس و قدردانی را از تمامی آزمودنی‌هایی که در تکمیل پرسشنامه‌ها همکاری لازم را داشتند به عمل می‌آورند. لازم به ذکر است که این پژوهش برگرفته از رساله دکتری نویسنده مسئول می‌باشد که به شماره کد تصویب پایان نامه ۸۷/م/۳۱۱۴ در دانشگاه علامه طباطبائی تهران ارائه شده است. همچنین تمامی معیارهای رعایت اخلاق در پژوهش که در پژوهش حاضر موضوعیت داشت همسو با بیانیه هلسینکی رعایت شده است.

References

- Adams GR. (1998). The objective measure of ego identity status: A reference manual.
- Bennion L, Adams GR. (1986). A revision of the extended version of the objective measure of ego identity status instrument for use with late adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 1, 183-198.
- Dan P, Mc A, Keth Cox S. (2010). Self and Identity across the Life Span. *The Handbook of Life-Span Development*, edited by Richard M. Lerner, Michael E. Lamb, and Alexandra M. Freund John Wiley & Sons, Inc. 158.
- Kroger J, McLean KC. (2015). *The Oxford handbook of identity development*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press; Identity development through adulthood: The move toward "wholeness." M. Syed (Eds.)
- Marcia JE. (1966). Identity in adolescence. *Handbook of Adolescent Psychology*. 9:159–187.
- McAdams DP. (2011). Narrative identity. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles